

4. mājasdarbs

Lietišķie algoritmi, 2019.g. rudens

Terminš: 2019-12-09

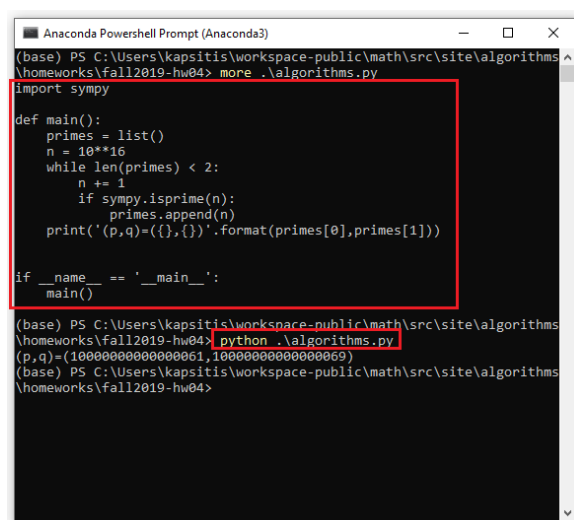
1.uzdevums: RSA algoritms. Bobs vēlas izveidot savu privātās/publiskās atslēgas pāri (n, e) , kur $n = p \cdot q$ ir reizinājums diviem mazākajiem 17-ciparu pirmskaitļiem (un $p < q$), bet kā publisko kāpinātāju viņš grib izvēlēties skaitli $e = 2^{16} + 1$.

- (a) Kādi ir pirmskaitļi p un q un to reizinājums n ? (Lielu pirmskaitļu pārbaudīšanai var izmantot esošas bibliotēkas, kas implementē Rabina-Millera varbūtisko pirmskaitļu pārbaudi, piemēram Python funkciju `sympy.isprime`.)
- (b) Alise grib nosūtīt ziņojumu $m = 100$, izmantojot publisko RSA kriptatslēgu - pāri (n, e) . Kāds ir viņas iešifrētais ziņojums?
- (c) Cik reizināšanas darbības pēc n moduļa Alisei jāveic, lai iešifrētu m ?
- (d) Kāda ir Boba izmantotā privātā kriptatslēga d , kurai ir spēkā $e \cdot d \equiv 1$ pēc $\varphi(n)$ moduļa?
- (e) Cik reizināšanas darbības pēc n moduļa Bobam jāveic, lai atšifrētu Alises iešifrēto ziņojumu?

(a) Mazākais 17-ciparu skaitlis ir 10^{16} (viens vieninieks un sešpadsmit nulles). Izmantojot nelielu Python programmiņu, iegūstam, ka $p = 10000000000000061$ un $q = 10000000000000069$. To reizinājums

$$n = pq = 1000000000000001300000000000004209.$$

Sk. attēlu 1


```

Anaconda Powershell Prompt (Anaconda3)
(base) PS C:\Users\kapsitis\workspace-public\math\src\site\algorithms>
\homeworks\fall2019-hw04> more .\algorithms.py
import sympy

def main():
    primes = list()
    n = 10**16
    while len(primes) < 2:
        n += 1
        if sympy.isprime(n):
            primes.append(n)
            print('p,q=({},{})'.format(primes[0],primes[1]))

if __name__ == '__main__':
    main()

(base) PS C:\Users\kapsitis\workspace-public\math\src\site\algorithms>
\homeworks\fall2019-hw04> python .\algorithms.py
(p,q)=(10000000000000061,10000000000000069)
(base) PS C:\Users\kapsitis\workspace-public\math\src\site\algorithms>
\homeworks\fall2019-hw04>
```

Figure 1: Pirmskaitļu meklēšana

(b) Alise nosūta skaitli $m^e \pmod n$. Mūsu gadījumā $m = 100$, $e = 2^{16} + 1$, $n = pq$. Lai kāpinātu pakāpē e , izmantojam nevis atkārtotu reizināšanu ciklā (kas prasītu ļoti daudz laika), bet gan sešpadsmit reizes kāpinām skaitli $m = 100$ kvadrātā un pēc tam vēlreiz piereizinām ar m .

Iegūtais kriptoteksts ir šāds:

$$m^e \pmod n = 14901635321531082019468095932167.$$

(c) Iepriekš aprakstītajā aprēķinā Alise veica $16 + 1 = 17$ reizināšanas darbības: 16 reizes reizināja skaitli pašu ar sevi (un atrada atlikumu), pēdējā solī vēlreiz pierēzināja ar $m = 100$.

(d) Privāta kriptatslēga, ko izmanto Bobs ir $d = e^{-1} \pmod{(p-1)(q-1)}$. Šeit $e = 2^{16} + 1$; tātad jāatrod skaitlis d , kuru pierēzinot ar e iegūsim atlikumu 1, dalot ar $(p-1)(q-1)$. Darbinām citu scenāriju, lai atrastu skaitlim $e = 2^{16} + 1$ inverso. Sk., piemēram, <https://bit.ly/378djaG>. Iegūstam šādu atslēgas vērtību:

$$d = 93617345926729611259593817236833$$

Atšifrēšanas pareizuma pārbaudei var izmantot Pitona iebūvēto funkciju `pow(x,y,m)`, kas kāpina x pakāpē y pēc m moduļa:

```
decrypt = pow(encrypt,d,n)
print('decrypted = {}'.format(decrypt))
```

(e) Iepriekšējā solī atšifrēšana (kāpināšana lielajā pakāpē d) notika ar iebūvētu Pitona funkciju `pow(x,y,m)`. Ja mums pašiem tā būtu efektīvi jāuzprogrammē, kāpinātāju d pārveidojam divnieku skaitīšanas sistēmā (var izmantot Pitona iebūvēto funkciju `bin(...)`). Iegūtais skaitlis ir (skaitļa pierakstā ir 107 binārie cipari, no tiem 55 ir vieninieki).

$$d = (1001001110 \dots 0101100001)_2.$$

Kāpināšanai šādā pakāpē, izmantojot *Exponentiation by Squaring* metodi, vajag $107 - 1 = 106$ reizes kāpināt kvadrātā un arī $55 - 1 = 54$ reizes pierēzināt kāpināmo skaitli. Pavisam tātad 160 reizināšanas.

Piezīme. Ievērosim, ka Alisei, kāpinot pakāpē $e = 2^{16} + 1$, vajadzēja tikai 17 reizināšanas, bet atšifrēšanai jeb kāpināšanai pakāpē d vajag 160 reizināšanas. Asimetriskiem algoritmiem iešifrēšana un atšifrēšana var būtiski atšķirties laika sarežģītības ziņā. Mūsu gadījumā publiskā atslēga $e = 2^{16} + 1$ tika izraudzīta tā, lai iešifrēt varētu īpaši ātri.

□

2.uzdevums: Afīnās mērogošanas metode LP uzdevumā. Dots LP uzdevums: Maksimizēt $2x_1 + 3x_2$, kur

$$\begin{cases} x_1 - 2x_2 \leq 4, \\ x_1 + x_2 \leq 18, \\ x_2 \leq 10, \\ x_1, x_2 \geq 0. \end{cases}$$

Aprēķināt un attēlot koordinātu plaknē šī LP uzdevuma pirmos 2 tuvinājumus $X(1)$ un $X(2)$ kā 2-dimensionālus vektorus, izmantojot afīnās skalēšanas metodi.

Izvēlētais sākumpunkts $X(0) = (5, 5)$ (t.i. sākumpunkta koordinātes ir $x_1 = 5$ un $x_2 = 5$). Gan $X(1)$, gan $X(2)$ abas koordinātes atbildē noapaļot līdz 5 cipariem aiz komata. Soļa garums abos gadījumos: $\beta = 0.96$. (Vektoru un matricu operācijām var izmantot Python bibliotēkas.)

3.uzdevums: KMP un BM algoritmi. Virknē 947892879487 meklējam apakšstringu 9487.

(a) Atrast Knuta-Morisa-Prata algoritmam vajadzīgo prefiksu funkciju π .

(b) Atrast Bojera-Mūra algoritmam vajadzīgo labo sufiksu tabulu un sliktā simbola tabulu.

(a) Izveidojam tabuliņu prefiksu funkcijai:

j	1	2	3	4
$\pi(j)$	0	0	0	0

(b) Izveidojam sliktā simbola tabulu – atzīmējam tabuliņā pēdējo indeksu, ar kuru simbols ietilpst paraugā $P = 9487$ vai -1 , ja simbola tur nav vispār. Šeit $*$ apzīmē visus citus simbolus, izņemot tabulā ierakstītos.

x	4	7	8	9	*
$\lambda(x)$	1	3	2	0	-1

□

4.uzdevums: Bojera-Mūra algoritms. Dots teksts $T = \text{abcabbcbabcbcababababcbcbab}$ un meklējamais paraugs $P = \text{abcbcab}$.

(a) Uzrakstīt Bojera-Mūra algoritmā lietotās tabulas apakšstringam P .

(b) Nodemonstrēt Bojera-Mūra darbību pa soļiem, meklējot paraugu P dotajā tekstā T .

(a) Sliktā simbola tabula (tikai 3 burti, jo citu tekstā un paraugā nav):

x	a	b	c
$\lambda(x)$	5	6	4

Labā sufiksa tabulu aprēķināsim, vispirms atrodot prefiksu funkcijas π un π' paraugam $P = \text{abcbcab}$ un reversajam paraugam $P' = \text{bacbcba}$ (no otra gala uzrakstītam paraugam).

ℓ	1	2	3	4	5	6	7
$\pi(\ell)$	0	0	0	0	0	1	2
$\pi'(\ell)$	0	0	0	1	0	1	2
$\ell - \pi'(\ell)$	1	2	3	3	5	5	5

Pēc tam pielabojam šīs vērtības:

1. Vispirms piešķiram sufiksa funkcijai sākumvērtības $\gamma^*(j)$ (kuras vēlāk pielabosim):
 $\gamma(j) = m - \pi[m]$ (kur $m = 7$ ir parauga garums).
2. Apstaigājam visus indeksus $j_\ell = m - \pi'[\ell]$ ($\ell \in \{1, \dots, m\}$) - mūsu gadījumā tie ir
 $j_\ell = \{7, 7, 7, 6, 7, 6, 5\}$.
3. Katram j_ℓ atrodam ja $\ell - \pi'[\ell] > \gamma[j_\ell]$, aizstājam $\gamma[j_\ell]$ ar $\ell - \pi'[\ell]$.
4. Ja kādam ℓ izrādās, ka $\ell - \pi'[\ell] > \gamma[j_\ell]$, aizstāj $\gamma[j_\ell]$ ar $\ell - \pi'[\ell]$.

j	0	1	2	3	4	5	6	7
(a) $\gamma^*(j) = m - \pi(m)$	5	5	5	5	5	5	5	5
(b) j_ℓ						j_7	j_4, j_6	j_1, j_2, j_3, j_5
(c) $\ell - \pi'[\ell]$						5	3, 5	1, 2, 3, 5
(d) $\gamma(j)$	5	5	5	5	5	5	3	1

□

5.uzdevums: I-iespēja (atzīmei 10). Vispārināt Rabina-Karpa algoritmu, lai atrastu kvadrātveida paraugu $m \times m$ divdimensionālā simbolu masīvā ar izmēru $n \times n$, kur $n > m$. (Meklējamo paraugu var bīdīt pa horizontāli un vertikāli, bet to nedrīkst pagriezt.)

- (a) Aprakstīt algoritmu (ar skaidri definētiem soļiem), kas atrod visas parauga atrašanās vietas divdimensionālajā $n \times n$ masīvā kā pozīciju pārus (s_x, s_y) , kur s_x ir nobīde pa horizontāli un s_y ir nobīde pa vertikāli.

- (b) Pamatot, ka Jūsu algoritms atrod izvada visas vietas, kur paraugs atrodams.
- (c) Atrast mazāko laika sarežģītību visu atrašanās vietu izvadei.

(a) Apzīmējam meklējamā kvadrātveida parauga burtus ar divdimensiju masīva elementiem: $P[i][j]$, kur $0 \leq i, j < m$ un $P[i][j]$ ir simbols, kas atrodas i -tajā rindā un j -tajā kolonnā. Gan rindas, gan kolonnas numurējam ar skaitļiem no 0 līdz $m - 1$. Divdimensiju tekstā, kurā veicam meklēšanu, tieši tāpat apzīmējam burtus ar $T[i][j]$, kur i, j mainās no 0 līdz $n - 1$.

- Izvēlamies konstantes d un q - polinomā ievietojamo vērtību $x = d$ un atlikumu moduli q .
- Katrā parauga P rindā izrēķina polinoma atlikumu, ja polinomā ievieto dalot ar konstantu moduli q :

$$\begin{aligned} R[i] &= P[i][0] \cdot d^{m-1} + P[i][1] \cdot d^{m-2} + P[i][2] \cdot d^{m-3} + \dots + P[i][m-2] \cdot d^1 + P[i][m-1] \cdot d^0 = \\ &= (\dots ((P[i][0] \cdot d + P[i][1]) \cdot d + P[i][2]) \cdot d + P[i][3]) \dots) \cdot d + P[i][m-1]. \end{aligned}$$

Šeit izmantojam Hornera shēmu - katrā solī pieskaitām kārtējo P vērtību un pierēzinām ar d . Turklāt gan saskaitīšanu, gan reizināšanu šajos polinomu vērtību aprēķinos veicam pēc q moduļa; tādējādi izvairāmies no ļoti lieliem skaitļiem.

- No vērtībām $R[i]$ būvē nākamo polinomu (arī to rēķina ar Hornera shēmu tāpat kā iepriekš):

$$* = R[0] \cdot d^{m-1} + R[1] \cdot d^{m-2} + R[2] \cdot d^{m-3} + \dots + R[m-2] \cdot d^1 + R[m-1] \cdot d^0$$

(Nepabeigts.)

□